Arkæologisk Forum

Særtryk

Nr. 44
2021

Leder

OTK 1

Ildsjælene fra 1939

Metode

Esben Schlosser Mauritsen & Rachel Facius Andersen 3

Arkæologisk feltopmåling med drone
Fra specialistopgave til almen praksis

Artikel

Riemer R. Knoop, Heleen van Londen, Monique van den Dries & Stella Landskroon* 12

Brave new worlds
Dutch archaeology in search of inspiration abroad

Artikel

Anna S. Beck* 18

De lovpligtige udgravninger og begrebet "ny viden"

Artikel

Ole Thirup Kastholm & Jesper Langkilde 26

Skibe i skiver
– om museumsloven og punktødelæggelser

Naturvidenskab

Adam Cordes, Peter Steen Henriksen & Kim Henrik Hebelstrup* 32

Drak vi øl i stenalderen?
Stivelse i arkæologi og i relation til forhistorisk ølbrygning

Projekt

Trine Kellberg Nielsen 40

NeanderEDGE
– nyt projekt om nordlige neandertalere

*Fagfællebedømt artikel
* Peer reviewed Paper

af Ole Thirup Kastholm, forhistorisk arkæolog, museumsinspektør, ROMU og
Jesper Langkilde, middelalderarkæolog, museumsinspektør, ROMU

Skibe i skiver?

– Om museumsloven og punktødelæggelser

På baggrund af en række konkrete udgravningssager rejser vi en kritik af museumslovens forvaltning. Vi peger dels på en manglende stringens i forhold til definitionen af fortidsminder, dels på en uhensigtsmæssig konfliktskyhed over bygherre. Det umiddelbare resultat er en uensartet sagsbehandling, hvilket i sig selv er problematisk, og i et større perspektiv fristes man til at sige, at museumslovens ånd ikke efterleves i forvaltningen af den.

I august 2020 foretog ROMU en arkæologisk undersøgelse på museumsøen ved Roskilde Havn. På stedet er tidligere lokaliseret ni vrag fra sen vikingetid og middelalder, der udgør Nordeuropas største samlede skibsfund fra perioden (Bill, Gøtchche & Myrhøj 2000; Ravn 2009). Sandsynligheden er stor for at påtræffe flere vrag, når der foretages jordarbejder på stedet, og det er hævet over enhver tvivl, at der i så tilfælde er tale om arkæologiske lækkerbiskener, der enten skal udgraves omhyggeligt eller bevares godt og sikkert *in situ*. Roskildes havneområde er således omfattet af det kulturarvsareal af national betydning, som også dækker selve middelalderbykernen. Desværre var artiklens forfattere nødsagede til at foretage en meget uhensigtsmæssig undersøgelse, som muligvis har gjort skade på ukendte fortidsminder, har kostet bygherre en bunke penge og som – sidst, men ikke mindst – ingen brugbar arkæologisk viden har bragt for dagen. Det skete ikke, fordi vi ikke vidste, hvad vi lavede, eller fordi vi ikke havde gjort forarbejdet godt nok, men fordi Slots- og Kulturstyrelsens (SLKS) tolkning af museumsloven er i modstrid med lovens ånd, og i sidste ende Maltakonventionen, som loven er baseret på: At beskytte fortidsminderne. Denne artikel beskriver udfordringerne i den pågældende sag set fra museet. Derudover inddrages yderligere nogle eksempler fra vores arbejdsmark, der sammen indikerer en flaksende kurs, og til tider håndsky holdning, hos SLKS, hvad angår definitionen af fortidsminder og ødelæggende punktvise nedgravninger i disse.

Museumsøen

Ved etableringen af Vikingeskibsmuseets Museumsø og tilhørende havn i 1996-97, blev der fundet hele ni skibsvrag fra perioden ca. 1025-1350 (”Roskilde vrag 1-9”). I middelalderen var der et relativt lavvandet område her, hvor der i dag er land, og hvor skibene har kunnet anløbe kysten eller ligge for anker. De fleste af vragene blev udgravet, dog ikke vrag 8, hvoraf kun få dele blev taget op. Resten af dette vrag bevaredes *in situ* uden at fartøjets præcise omfang kendes (fig. 1). På baggrund af de hidtil fundne vrags tæthed sammenholdt med stedets topografi, må det forventes, at der er flere fartøjer under museumsøen og dens nærmeste omgivelser. Stedet er da også indbefattet i det kulturarvsareal af national betydning, som dækker Roskildes middelalderlige bykerne og havneområde.

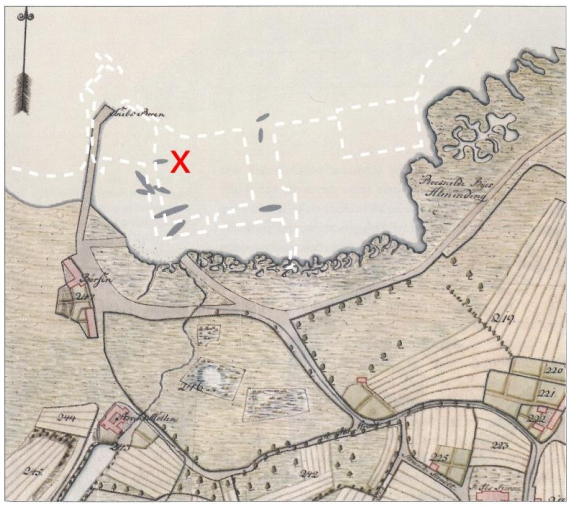

Fig. 1. Ehlers kort fra 1791 viser kystlinjen før opfyldningerne. Den stiplede hvide viser nutidens kyst/havnefront, de hidtil erkendte vrag er markeret med grå mens placeringen den nye bygning er vist med rødt kryds.
Grafik Ravn 2009 med ROMUs tilføjelse.

I 2015 modtog ROMU anmodning fra Roskilde Kommune, der ejer arealet, om en arkæologisk udtalelse forud for et muligt byggeprojekt på Museumsøen. En privat

bygherre ville opføre en såkaldt "havneknejpe" med to bygninger, tæt ved det ikke-udgravede vrag 8. Museet pegede i sin udtalelse på tilstedeværelsen af vrag 8 samt de i øvrigt forbundne risici for at påtræffe ukendte fortidsminder på stedet. I den videre dialog med kommunen foreslog vi, at en bygning opførtes på et flydende dæk (som visse andre bygninger på Museumsøen), for at undgå eventuelle udgravninger, der formentlig ville blive uforholdsmæssigt dyre i forhold til det relativt begrænsede byggeri. Samtidig udbad vi os sparring hos SLKS med henblik på hvilken forundersøgelsesmetode, der ville være bedst i det kommende projekt. Vi modtog dog aldrig svar på vores spørgsmål. Herefter lå sagen stille i nogen tid. I 2017 modtog museet igen en henvendelse fra Roskilde Kommune vedrørende byggeriet, og museet gentog udtalelsen fra 2015 om fortidsminderne på stedet. Der blev samtidig gjort opmærksom på, at vurderingen af behov for arkæologiske undersøgelser i sidste instans lå hos SLKS, når der forelå konkrete forslag til funderingsløsninger fra bygherre. Herefter hørte museet ikke yderligere, før vi i januar 2019 modtog en orientering om, at en geoteknisk undersøgelse i form af fem boringer ville blive udført. Dette vurderede museet var et så relativt begrænset indgreb, at der ikke var behov for arkæologisk undersøgelse.

En dag i februar 2020 blev vi på ROMU så kontaktet af en kollega fra Vikingeskibsmuseet, der som bekendt residerer på Roskilde Havn. Et arbejdssjak havde brækket asfalten på det pågældende sted på Museumsøen op, og var gået i gang med en gravemaskine. Var det noget vi var bekendt med? Det var vi ikke. Det viste sig, at kommunen i midten af januar havde udstedt byggetilladelse til den private bygherre uden at orientere museet, som museumslovens § 24 ellers tilskriver. Bygherre var desuden tilsyneladende i den tro, at den punktfunderingsløsning man havde valgt, ikke ville kræve arkæologiske undersøgelser, og havde derfor ikke anmodet museet om en udtalelse vedrørende fortidsminder efter museumslovens § 25. Funderingsløsningen viste sig at omfatte nedramning af 50 pæle af 25 x 25 cm inden for et areal på ca. 200 m². Da museet straks gjorde opmærksom på den store risiko for at perforere og ødelægge skibsvrag ved denne løsning, blev byggeprojektet sat på pause, så SLKS kunne inddrages for at afgøre, i hvilket omfang byggeriet ville kræve arkæologisk undersøgelse. Efter flere møder med deltagelse af ROMU, Roskilde Kommune, bygherre og SLSK, hvor museets mere skånsomme løsningsforslag, en fundering på flydefundament med jordankre, blev afvist som for risikabel i forhold til sætningsskader, endte SLKS med – trods museets indvendinger – at acceptere en reduceret punktfundering på 30 pæle af 25 x 25 cm inden for et samlet byggeareal af ca. 170 m². Et antal pæle under lette bygningsdele som fx terrasse blev her udeladt for at opnå reduktionen. Den valgte løsning giver et samlet areal af pæle på 1,88 m² svarende til ca. 1 % af byggearealet. Som betingelse stillede SLKS, at der forud for nedramning af piloteringspælene skulle udtages boreprøver ved hver piloteringspæl, ud fra den opfattelse at dette udgjorde en afsluttende arkæologisk undersøgelse af de arealer, hvor fortidsminder var truet af ødelæggelse. Nedramningerne skulle finde sted ved fortrængning, og det er velkendt, at netop denne metode påvirker og deformerer et område omkring pælen på op til 2 x pælens diameter (Williams, Sidell & Panter 2007; Christensson *et al.* 2008). Desuden hersker der uvished om i hvilket omfang penetrationen af kulturlagene kan risikere at fremskynde nedbrydningsprocesser af lagenes organiske materialer – et forhold som SLKS faktisk selv pegede på ved et af møderne.

Selve undersøgelsen fandt sted med assistance fra firmaet GEO, som har erfaring fra en række andre arkæologiske projekter. Der blev "forboret" med sneglebor i største diameter (27 cm Ø) på stedet for den kommende nedramning, hvorved vi kunne bore os ned til den dybde, hvor intakte lag formodedes at befinde sig. Herfra blev det foretaget såkaldte "hammer samples", hvor et prøverør på 8 cm Ø blev drevet ned gennem den gamle fjordbund, hvor de hidtidige vragfund havde befundet sig (fig. 2). Denne borekerne, som lige præcis kan være i et nedløbsrør, udgjorde vores arkæologiske slutresultat. Efterfølgende blev hullet boret ud med sneglebor, og i boreresterne kunne i ødelagt form observeres hvad den tilhørende hammer sample indeholdt (fig. 3-4).

I størstedelen af prøverne var der ikke rester af træ. Heldigvis, fristes man til at sige – for opboret træ kunne meget vel betyde, at vi havde perforeret et skibsvrag uden at kunne gøre yderligere. I enkelte prøver var der bearbejdet træ. Ud over at fastslå træsort og – til en vis grad – hvorvidt træet er savet eller kløvet, er det ikke muligt at uddrage arkæologiske informationer af så små stykker (fig. 5). Den relativt omkostningstunge undersøgelse medførte i bedste fald at vi ikke fik brugbare resultater, i værste fald at vi gjorde skade på ukendte fortidsminder.

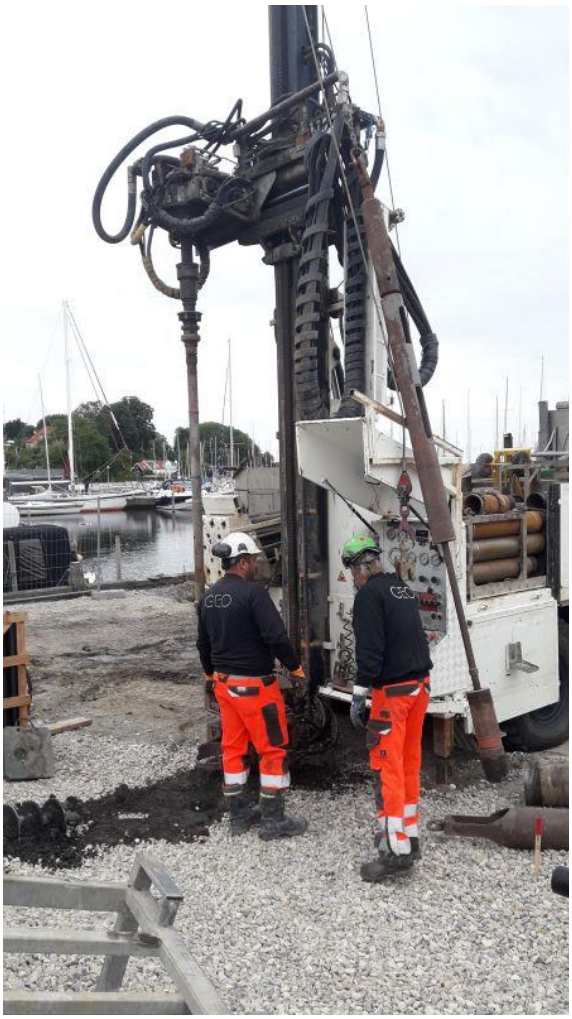

Fig. 2. Opstilling med boreriggen ved den arkæologiske undersøgelse på Museumsøen, august 2020.
Foto Ole Kastholm/ROMU.

Fig. 4. Ødelagt træ fra opboringen med sneglebor efter en hammer sample.
Foto Ole Kastholm/ROMU.

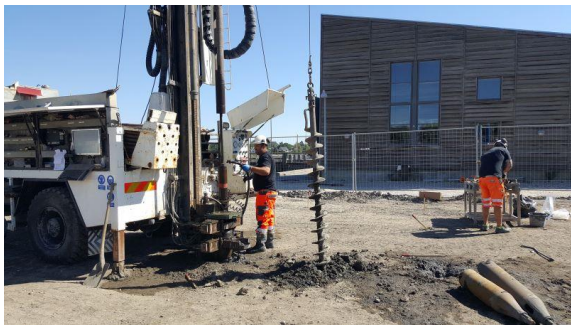

Fig. 3. Efterboring med sneglebor på Museumsøen august 2020.
Foto Jesper Langkilde/ROMU.

Fig. 5. Forarbejdet træ fra en prøve (boring 39), fremkommet i den dybde, hvor vragdele kunne forventes påtruffet. Skiven er udstanset af en planke eller lignende med hammer sample-røret.
Foto Ole Kastholm/ROMU.

Kirketorvet i Slangerup

En anden sag, som drejer sig om punktfunderinger ved kendte fortidsminder, har vi oplevet i bykernen i Slangerup i 2017, der som middelalderlig købstad er kulturarvsareal af national betydning (Mortensen *in prep.*). En privat bygherre ville her opføre to nye bygninger på en grund ud til Kirketorvet og Svaldergade. Bygningerne havde en samlet grundplan på ca. 400 m² og skulle funderes på 14 pæle med en diameter på 60 cm. Svaldergade og byggegrunden er beliggende umiddelbart nord for det middelalderlige Vor Frue cisterciensernonnekloster. Klostret blev grundlagt i Valdemar d. Stores tid (1157-82) og nedrevet efter reformationen. Klosterkirken er imidlertid ældre og ifølge Saxo opført af Erik Ejegod omkring 1100. Kirken har oprindeligt været opført som en stor frådstensbasilika. Dele af kirke og kloster er udgravet ved flere lejligheder, og i Svaldergade er der ved ledningsarbejde i 2009 udgravet begravelser fra kirkegården, der har ligget umiddelbart nord for kirken. Der var derfor meget stor sandsynlighed for, at kirkegården strakte sig ind på det aktuelle byggeareal. En arkæologisk forundersøgelse påviste da også begravelser på det meste af byggearealet. SLKS valgte her en løsning, hvor et areal svarende til halvdelen af byggefeltet blev fuldstændigt udgravet (i alt 80 grave), men hvor bygherre kun skulle betale for en udgift svarende til udgravning af det samlede areal af punktfunderingerne. Udgiften til udgravning af den øvrige del af arealet blev betalt af en bevilling fra SLKS til museet.

Diametralt modsat forholdt det sig, da museet tilbage i 2006-2007 undersøgte gravpladsen omkring den nedlagte Skt. Mikkels kirke i Roskilde. Også her skulle punktfunderes til en bygning for at skåne den fredede kirkeruin. Gravene var dog ikke omfattet af fredningen. Her pålagde det daværende Kulturarvsstyrelsen bygherre at betale for hele den arkæologiske udgravning inden for byggefeltet (Borake & Kastholm 2010; Borake 2010). Nuvel, ikke en helt ny sag længere, men udført under den samme lovgivning, som vi virker under i dag.

Hersegade 14 i Roskilde

En tredje sag vedrørende punktfundering i middelalderbykerner, drejer sig om opførelsen af et nyt forhus til ejendommen Hersegade 14 i Roskilde i 2019. Hersegade hører til en af byens ældste gader og kan formentlig føres tilbage til begyndelsen af 1000-tallet. Det gamle nedrevne forhus, der var fra 1791, var uden kælder, og der var derfor sandsynlighed for bevarede fortidsminder under bygningen. Den ny bygning på ca. 120 m² i grundplan skulle funderes på 18 nedvibrerede pæle af 20 x 20 cm. Ved opførelsen af baghuset i 1997 havde museet gjort iagttagelser i de smalle fundamentsgrøfter af formentlig middelalderlige lergulve og kulturlag ned til ca. 2,7 m under terræn. Der har dog ikke tidligere været foretaget egentlige udgravninger på nogen af matriklerne i Hersegade. Museet anbefalede derfor en forundersøgelse før opførelsen af det ny forhus, hvilket bygherre indvilligede i. Forundersøgelsen påviste et velbevaret, ca. 20 cm tykt lergulv beliggende ca. 1 m under terræn. I gulvet sås flere varmepåvirkede flader fra formentlig ildsteder eller ovne. Keramikfund i de overliggende lag gav gulvet en sandsynlig datering til ca. 1200-1400. Under gulvlaget sås et teglfrit kulturlag, der formentlig må dateres ca. 1000-1200-tallet, og herunder et oprindeligt muldlag aflejret på undergrund. Efter forespørgsel vurderede SLKS, at de fremkomne fortidsminder og punktfunderingens forventede destruktionsgrad ikke kunne berettige en udgravning, og arealet blev derfor frigivet til byggeri uden yderligere undersøgelser (Langkilde 2020).

Lundbjerggård i Vindinge

En sag, hvor SLKS har stillet langt mere håndfaste og restriktive krav til bygherre end i tilfældene Museumsøen, Kirketorvet og Hersegade 14, har vi oplevet i Vindinge uden for Roskilde. Her er på lokaliteten Stålmosegård-Lundbjerggård udgravet en større kulturlagsboplads. Der er tale om en langvarig bosættelse med hovedvægten fra sen førromersk jernalder til yngre romersk jernalder, med – efter sjællandske normer – helt ekstraordinære bevaringsforhold. Således er der i kulturlaget bevaret blandt andet lergulve, stensatte ildsteder og pikstensbelægninger ved husenes indgangspartier. Stedet blev opdaget i 1982, og er udgravet over to kampagner i 2014 og 2018, foranlediget af byggemodning (Vestergaard & Kastholm 2018; Kjær *in prep.*). Ved 2018-kampagnen ønskede bygherre at undgå totaludgravning af tidligere prøvegravede delarealer på i alt 5.500 m², idet at der her var planlagt "grønne kiler", hvorpå der kun skulle anlægges nogle stier og sættes solitære træer. Det var – og er – museets erfaringsbaserede opfattelse, at den slags "friholdelser" ikke fungerer i praksis, ofte bliver "grønne arealer" modelleret langt kraftigere end bygherre oplyser, og de in situ-bevarede fortidsminder bliver de facto ødelagt –

eller vi må skride ind i 11. time med anlægsstop til gene for bygherre, og ofte med forringede arkæologiske resultater til følge. Vi rejste derfor spørgsmålet for SLKS, som vendte tilbage med følgende afgørelse, som bygherre blev nødt til at følge:

"*Styrelsen vurderer, at de beskrevne anlægsarbejder (cykelsti, trampesti og plantning af træer) ikke er i overensstemmelse med* in situ *bevaring, da der er tale om jordarbejder, som udgør en væsentlig del af det ønskede friholdte areal. Ud fra beskrivelse og kortmaterialet vil det ønskede friholdte areal endvidere blive så fragmentarisk, at det vil blive vanskeligt at tinglyse og opretholde i den fremtidige forvaltning* [vores understregning]. *På baggrund af de omtalte anlægsarbejder skal bygherre derfor betale for den arkæologiske undersøgelse af de påviste væsentlige fortidsminder inden for de to grønne kiler.*" (uddrag af mail fra SLKS 19. april 2018, jf. ROM 3469 Lundbjerggård)

I vores øjne er der tale om en fagligt korrekt og juridisk logisk afgørelse. Den lever op til Museumslovens ånd, hvor essensen er, at fortidsminderne skal beskyttes, og skadevolderen skal betale, når beskyttelsen må udmøntes i arkæologisk udgravning. Men vi må være opmærksomme på, at når der er tale om en udgravning med en budgetteret m^2-pris på knap kr. 225,- (ekskl. moms), så er det ikke en ubetydelig udgift, en sådan afgørelse pålægger bygherre. Det er derfor utrolig vigtigt, at sådanne afgørelser følger en konsekvent linje, ellers bliver både SLKS og museerne ramt på troværdigheden, og bygherrerne – helt forståeligt – på retfærdighedsfølelsen.

På slingrekurs

De fremlagte eksempler viser efter vores mening, at der savnes forvaltningsmæssig konsekvens i opfattelsen af om et givent fortidsminde er et punkt eller en sammenhæng. Skibsfundene i Roskilde blev opfattet som punkter, imellem hvilke et byggeprojekt kunne presses ind efter en myndighedsdikteret skin-udgravning, mens Lundbjerggård-bopladsen blev set som en sammenhæng, hvis helhed museumsloven skulle beskytte ved en fagligt funderet udgravning. Selv om disse to fortidsminder ikke kan sammenlignes 1:1, kan der næppe herske tvivl om, at der er tale om væsentlige fortidsminder af den slags, museumsloven er skabt for at beskytte – men nogen lighed for loven kom ikke just på tale, da den store boremaskine gik løs på Nordeuropas største samlede skibsfund.

I størstedelen af eksemplerne synes også at ligge en uudtalt håndskyhed over for bygherre – det må endelig ikke koste for meget, for så bliver der nok ballade igen (jf. Kastholm 2018). Men selv om håndfasthed kan medføre kritik, så kan det også afføde respekt. Det er vores klare opfattelse, at hvis SLKS havde optrådt håndfast på Museumsøen, og krævet, at enten måtte byggefeltet forundersøges ordentligt så pælene kunne placeres uden at skade eventuelle fortidsminder, eller også måtte man finde en mere skånsom løsning uden pæle – fx flydende dæk, så havde bygherre taget det til efterretning og formentlig valgt den sidste løsning.

Hvordan et fortidsminde defineres og afgrænses står ikke i loven. Det er SLKS' tolkning, som afgør sagen. Det er her, der skabes forvaltningspraksis og præcedens. De her fremlagte eksempler illustrerer efter vores mening en uensartet forvaltningsmæssig praksis, som giver en ulige behandling af bygherre såvel som af fortidsminder. Den uensartede praksis gør det vanskeligt for museerne at vejlede bygherre i forbindelse med projekteringen af byggerier, og for bygherre kan det være vanskeligt at vurdere de økonomiske konsekvenser af forskellige løsninger for et givent byggeprojekt. Netop uensartet forvaltningspraksis og ulige behandling af bygherre var et af de grundlæggende kritikpunkter af SLKS' forvaltning af arkæologiske undersøgelser i Danmark i rigsrevisionens beretning fra marts 2018 (Rigsrevisionen 2018). Vi trænger til mere stringens i forvaltningen – både til gavn for Slots- og Kulturstyrelsen, for museerne, for bygherrerne og for landets borgere. Og hvor ville det være dejligt, hvis denne stringens endte med at sætte fortidsminderne i første række, og ikke bygherrerne. Loven er der allerede, praksis skal bare følge med.

Afslutningsvist vil vi gerne slå fast, at den kritik vi her rejser, er en systemkritik. Vi ved godt, at der på fortidsmindeområdet i SLKS sidder kolleger med en faglig stolthed, akkurat som vi har det. Vi er også på det rene med, at området er håbløst underbemandet, og sagsbehandlingen derfor på godt dansk foregår "med røven i vandskorpen". Vi opfatter slingrekursen, som et resultat af et ensporet politisk og medierelateret pres, som ledelseslagene i SLKS – og i sidste ende Kulturministeren – beklageligvis ikke magter at sige fra overfor.

Litteratur

Bill, J., M. Gøthche & H.M. Myrhøj 2000
Roskildeskibene.
I: T. Christensen &. M. Andersen (red.): *Civitas Roscald – fra byens begyndelse*, 211-259. Roskilde.

Borake, T. 2010
Fredningens foranderlige verden.
I: A. Beck, T. Borake, L. Harvig & O.T. Kastholm (red.): *Hvil i fred – Om kirkenedlæggelser og gravfred med afsæt i Skt. Mikkel kirkeruin i Roskilde*, 42-53. Roskilde.

Borake, T. & O.T. Kastholm 2010
Den arkæologiske udgravning af Skt. Mikkel kirke og kirkegård.
I: A. Beck, T. Borake, L. Harvig & O.T. Kastholm (red.): *Hvil i fred – Om kirkenedlæggelser og gravfred med afsæt i Skt. Mikkel kirkeruin i Roskilde*, 12-29. Roskilde.

Christensson, A., R. Dunlop, J.A. Jensen & T. Hartnik 2008
Peleprosjektet – Volum 1 i FoU-prosjektet.
Riksantikvaren. Oslo.

Kastholm, O.T. 2018
Matador med Rigsrevisionen – er den arkæologiske promillegrænse nået?
Arkæologisk Forum, nr. 38, 24-27.

Kjær, K.I. *in prep.*
Udgravningsberetning for ROM 3469 Lundbjerggård I-II.
ROMUs arkiv.

Langkilde, J. 2020
Forundersøgelsesberetning for ROM 3470 Hersegade 14.
ROMUs arkiv.

Mortensen, N.M.K. *in prep.*
Udgravningsberetning for ROM 3464 Kirketorvet 6.
ROMUs arkiv.

Ravn, M. 2009
Roskildeskibene – en introduktion til dokumentationsmaterialet.
Upubl. rapport, findes online:
https://www.vikingeskibsmuseet.dk/nyheder/roskildeskibene-en-introduktion-til-dokumentationsmaterialet

Rigsrevisionen 2018
Beretning om arkæologiske undersøgelser.
København.
https://www.rigsrevisionen.dk/Media/6/2/sr1417.pdf

Vestergaard, A.K. & O.T. Kastholm 2018
En velbevaret boplads fra ældre romersk jernalder, Stålmosegård, Vindinge sogn.
ROMU 2017, 166-184.

Williams, J., J. Sidell & I. Panter 2007
Piling and Archaeology. An English Heritage Guidance Note.
English Heritage. Swindon.

Nr. 44
2021

Arkæologisk Forum

I Arkæologisk Forum er et fagligt tidsskrift der søger at sætte det arkæologiske fag ind i en større sammenhæng – både videnskabeligt og samfundsmæssigt. Her kan både arkæologisk faglige og fagpolitiske emner behandles og debatteres.

Skriv til Arkæologisk Forum:
Arkæologisk Forum modtager gerne bidrag. Kontakt redaktionen, og få råd og vink om indhold, læsere, formaliteter, deadlines m.v.

Fagfællebedømmelse:
Generelt bliver tekster i Arkæologisk Forum fagfællebedømt. Fagfællebedømte artikler er markeret med en stjerne (*) ved forfatternavnet.

Kontakt:
redaktion@archaeology.dk
www.archaeology.dk

© Forfatterne og Arkæologisk Forum.
Artikler, indlæg og billeder må ikke mangfoldig-gøres i nogen form uden skriftlig tilladelse fra redaktionen.

Redaktion:
Anna Beck (ansv. redaktør)
Jette Rostock
Mette Palm
Ole Thirup Kastholm
Signe Lützau Pedersen
Susanne Klausholm Dolleris
Kamilla Majland

Udgiver:
Foreningen af Fagarkæologer – FaF

Forsidebillede:
Mørkholtgård – Baltic Pipe trace.
© Museum Sønderjylland

Tryk og oplag:
Holbæk Museum trykker 250 stk.

Arkæologisk Forum udkommer:
Juni og december

Abonnement og løssalg private:
175,- kr. årligt (2 numre)
87,50 kr. pr. nummer

ISSN 1399-5545

Foreningen af
Fagarkæologer
faf@archaeology.dk
www.archaeology.dk